

Ἡ "ΕΙΡΗΝΗ,, ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟ "ΑΤΕΛΙΕ,, ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ Ἡ ΜΕΓΑΛΙΤΕΡΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

(Ἐκ τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος»)

ΠΑΡΙΣΙ, Ἰανουάριος. Εἰς τὸ διάλειμμα τῆς γενικῆς δοκιμῆς δπου εἰμεθα προσκεκλημένοι, ὁ Σαρλ Ντυλλέν, ὁ ὑποδύμενος τὸν ρόλον τοῦ Τρυγαίου, ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους, ἀνδρὶ ὁ πρῶτος σύγχρονος Γάλλος ἠθοποιός, ἀφοῦ παρεμέρισε τὴν αὐλαία ὀπισθεν τῆς ὁποίας ὄλοι οἱ Ἕλληνες ἐτραβοῦσαν ἀγκομαχῶντας τὸ σχοινὶ γιὰ νὰ σηκώσουν τὴν εἰρήνην πού εἶχε ρίξῃ μέσα στὸ πηγάδι ὁ πόλεμος, ἐσταμάτησε μὲ μιὰ ἀνυσοχη κίνησι τῶν χειρῶν του τὰ παρατεταμμένα χειροκροτήματα, καὶ ἔπειτα εἶπε τὰ ἑξῆς περίπου πρὸς τὸ κοινόν :

— Ὅχι, ὄχι ! Κυρίαί καὶ κύριοι, νὰ μὲ συγχωρῆτε γιὰ τὴ διακοπή, ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς ἐξηγήσω αὐτὴ τὴν παράξενη σύμπλωσι. Μοιάζει σὰν τρέλλα. Κανένας σας δὲν ὑποπτεύεται τί φοβερὸς ἡμέρες περνῶ. (Μιλοῦσε μὲ βαθειὰ πνιγμένη φωνή, ὄχι πλέον ὡς ἠθοποιός, ἀλλὰ σὰν ἕνας ἄνθρωπος πὸν ὑποφέρει). Δὲν εἶμαι ὁ Ντυλλέν, ὅπως μὲ ξέρετε, ὅπως μὲ βλέπετε, σεῖς οἱ ἡφμεριδες, οἱ γνωστοί μου, οἱ συνεργάται μου. Εἶμαι ὁ Τρυγαῖος. Ἀπὸ τότε πὸν ἐφόρεσα τὴν περὸνκα αὐτοῦ τοῦ Ἕλληνο, ἔχασα τὴν προσωπικότητά μου. Ἐνα φαίνομενο, ὄχι ἀλλῶς τῆς τέχνης, τοῦ πετιοῦ μου, βασανιστικό. Ἀδύνατον νὰ τὸ φαντασθῆτε. Ἐρχονται φίλοι, οἰκεῖοι, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ «Ἀτελιέ», οἱ ἐργάται τῆς σκηνης, δὲν ἀναγνωρίζω κανένα. Μοῦ μιλάνε, μὲ χαιρετᾶνε, μὲ ρωτᾶνε, δὲν καταλαβαίνω τίποτε. Στὸ ρεστωράν, κυτιάζοντασ στὸν καθρέφτη τὴ φιογούρα μου, ξαφνιάζομαι γιὰτὶ δὲν εἶμαι ντυμένος σὰν τὸν Τρυγαῖο. Στὸ καφενεῖο, στὸ σπῆτι, στὸ δρόμο, παντοῦ, μοῦρχεται νὰ σταματήσω γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους, γιὰ νὰ τοὺς ἐπαναλάβω τὰ λόγια τοῦ Τρυγαίου. Ἐκανα λοιπὸν τὴ σκέψι, κυρίαί καὶ κύριοι, αὐτὸ τὸ ἅγιο, ἰδεῶδες τῆς εἰρήνης εἰς τὸ ὁποῖον ἀφιέρωσε ὁ Ἀριστοφάνης ἕνα ἔργο του, τετρακόσια εἰκοσιένα χρόνια πρὸ Χριστοῦ, γιὰτὶ νὰ μὴ μποροῦμε ἀκόμη νὰ τὸ πραγματοποιήσωμε ! Γιατὶ ; Θεέ

μου, γιὰτὶ, ἐνῶ εἶνε τόσο μέσα στὴν ἀνθρωπίνη καρδιά, τόσο ἐπιθυμητὸ καὶ ὠραῖο ; Ὅλους σας, ὄσοι βρῖσκεσθε ἀπόψε ἐδῶ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ντόπιους καὶ ξένους, νέους καὶ γέρους, σᾶς παρακαλῶ ἐν ὀνόματι τοῦ Τρυγαίου, νὰ βοηθήσετε. Ἐλάτε ὄλοι σας νὰ τραβήξωμε τὸ σχοινὶ γιὰ νὰ βγάλωμε τὴν εἰρήνην. Ἀ λὰ κόρνι, ἀ λὰ κόρνι !

Ποτὲ δὲν ἔτυχε νὰ ἴδοῦμε θεατρικὸ κοινόν, ἐπίλεκτον μάλιστα, τῆς γενικῆς δοκιμῆς, ὄλο κριτικούς καὶ λογίους, νὰ φθάνη σὲ τέτοια συγκλήσι. Παρ' ὀλίγον νὰ πάρη σβάρνα τὰ καθήματα καὶ νὰ σκαρφαλώσῃ στὴ σκηνή —τόσος ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός του γιὰ

τὴν εἰρήνην. Ἐννοεῖται μὲ αὐτὸ τὸ ἐπισόδιο ὅτι ὁ Ντυλλέν ἀρπαξεν ἐπὶ τέλους τὴν εὐκαιρία πὸν ἐπερίμενε ἀπὸ καιρὸ. Εἶναι ἡ τακτικὴ τοῦ θεάτρον του μὲ τὰ ἔργα τῆς μεγάλης ἐπιτυχίας, συνήθως μὴ γαλλικά, ὅπως οἱ «Ὀρνιθες» καὶ ὁ «Βολπόνε». Ὁ Ἀριστοφάνης τοῦ προσφέρει γιὰ δευτέρη φορὰ ἕνα θαυμάσιο ὄπλο, πρὸς καιαπολέμησιν τῆς θεατρικῆς κρίσεως—τὴν «Εἰρήνην» πὸν παρεσιάθη ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλέονος, χωρὶς νὰ σημειώσῃ τὸν θρ.αμβον τῶν ἄλλων ἀριστουργημάτων τοῦ ποιητοῦ, ἀπόδειξις ὅτι ἔλαβε εἰς τὸν διαγωνισμόν τὸ δευτερον βραβεῖον. Δὲν θεωρεῖται πάντως ἀπὸ τὰ κολλίτερα τοῦ Ἀριστοφάνους, μολονότι περνᾶει καὶ ἀπὸ τὸ σατυρικὸν καὶ ἀπὸ τὸ λυρικὸν μέρος ὄλη ἡ δυνατὴ πνοή. Ἡ καταπληκτικὴ ἐπιτυχία, χάρις εἰς τὴν ὁποῖαν γεμίζει κάθε νύκτα ἡ πλὰς Ντιανκούρ, ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ἐπικαιρότητα, ὅπως τὴν ἐξέφρασεν ὁ δραματικὸς ποιητῆς Πορσέ, ὁ προσαρμόσας τὸ ἔργον. Ἐπειτα εἰς τὸ παῖξιμο τοῦ Ντυλλέν, πὸν εἶνε εἰς τὸν ρόλον τοῦ Τρυγαίου ἀπαράμιλλος. Καὶ συγχρόνως εἰς τὴν σκηνοθεσίαν, ἀπλουσιάτην, μὲ περιορισμένο ντεκόρ, χωρὶς μηχανήματα, κατὰ τὴν γνωστὴν παράδοσιν τοῦ «Ἀτελιέ». Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ τονισθῇ ἰδιαίτερος καὶ ἀπὸ μᾶς, ὅπως ἐτονίσθη ἀπὸ ὀλόκληρον

τὸν γαλλικὸν τύπον, ἢ πρῶτης τάξεως συμβολή τοῦ ἐπιβεβλημένου πλέον Ἑλληνοσκηνοθέτου κ. Γ. Βακαλοπούλου—Βακαλό—δεξιῦ χειροῦ τοῦ Ντυλλὲν εἰς ὄλας τὰς μεγάλας δημιουργίας του. Αὐτὸς ἔκαμε τὰ κοστιούμια καὶ τὰ ντεκόρ μὲ ὄλη ἐκείνη τὴν ἀγνότητα τῆς ἀττικῆς χάριτος ποῦ βλέπομε εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀγγεῖα.

Μόλις ἐγερθῆ ἡ αὐλαία παρουσιάζονται τὰ κύρια πρόσωπα πίσω ἀπὸ ἓνα σεντόνι τεταωμένο κατὰ μῆκος τῆς σκηνῆς. Ἀμέσως ἔπειτα ἐμφανίζεται ὁ Τρυγαῖος, κοβάλλα σιτοῦς ὤμους ἐνὸς ἠθοποιοῦ ποῦ παριστάνει τὸν κἀνθάρο. Τὸ φῶς, πολὺ χαμηλωμένο, μαζὶ μὲ τὸ ντεκόρ τῆς μουσικῆς ποῦ συνοδεύει τὴν κωμῶδια, δίδουν εἰς τὰ ἀνακηδήματα τοῦ κἀνθάρου τὴν ἐντύπωσι τῆς πτήσεως. Ὁ ἀμπελουργὸς Τρυγαῖος, βαρυσστημένος ἀπὸ τὸ συγχῆ πόλεμο, πάει νὰ παρακαλέσῃ τὸν Δία στὸν οὐρανό. Ἄλλὰ δὲν εὐρίσκει παρὰ μόνον τὸν Ἑρμῆ. Οἱ θεοὶ ἀηδίασαν τοὺς ἀνθρώπους κι' ἔχουν φύγη ἀφήνοντας ἐλεύθερο τὸν Πόλεμο, ὁ ὅποιος

ἔρριξε σ' ἓνα βαθὺ πηγάδι τὴν Εἰρήνην, μαζὶ μὲ τὴν Ὀπώρα, τὴ θεὰ τῶν καρπῶν, καὶ τὴ Θεωρία, τὴ θεὰ τῶν ἀγροτικῶν ἐορτῶν. Ὁ Τρυγαῖος, ἐπωφελούμενος τῆς ἀπουσίας τοῦ Πολέμου, ἀπησχολημένου μὲ τὰ ἀποιτρόπαια ἔργα του, καλεῖ εἰς βοήθειαν ὄλους τοὺς Ἑλληνας, τοὺς ἀγρότας, τοὺς γεωργούς, τοὺς ἀμπελουργούς, ἀπὸ ὄλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τραβᾶνε ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο τὸ σχοινί, μὲ ὀμαϊκὰ ἐπιφωνήματα. Ἐπὶ τέλους ἡ Εἰρήνη μὲ τίς δύο φιλενάδες τῆς ξαναγυρίζει στὴ γῆ. Εἶπε μία λαμπροτάτη νέα γυναῖκα, γυμνὴ καὶ ἀμίλητη, γύρω ἀπὸ τὴν ὀποῖαν παίρνουν τὴ θέσι τοὺς ἡ Ὀπώρα μὲ τὴ Θεωρία. Τὴ δευτέρη τὴν προσφέρουν ὡς ἀνταμοιβὴν στὸν Τρυγαῖο νὰ τὴν πάρῃ γυναϊκά του.

Εἰς τὴν ἄλλη πρᾶξι ἐορτάζονται οἱ γάμοι, μέσα σὲ μία ἀτμοσφαῖρα λυρικῆς μέθης, ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τῆς φύσεως, τὴ χαρὰ τῆς ὑγείας, τὴν καλὴ γονιμότητα τῶν συζύγων καὶ τῶν ἀγρῶν. Τὸ ἀρνάκι, τὸ ὁποῖον ὑποδύεται σὲ μία χαριτωμένη ζωντανὴ γελοιογραφία ἓνα παιδί, χάριν τῆς Εἰρήνης δὲν θὰ δδηγηθῆ στὸ θυσιαστήριο. Ἐξακολουθεῖ ἡ σάτυρα τῶν ἐκμεταλλευτῶν τοῦ πολέμου, τῶν δημαγωγῶν, τῶν ἐμπόρων, ποῦ ἔρχονται νὰ παραπονεθοῦν διότι τὸ εἰρηρικὸν καθεστῶς ἀρχίζει νὰ καταστρέφῃ τὰ κέρδη τοὺς καὶ τὰ ἔργα τοὺς. Οἱ ἀγρόται τοὺς διαπομπεύουν χορεύοντας, τραγουδώντας χαρούμενα ἄσματα εἰρηρικά, αὐτὸ δὲ τὸ ταμπλὼ ἀποτελεῖ τὸ λυρικώτερο μέρος τῆς κωμῶδιας. Ὁ Τρυγαῖος φωνάζει διάφορα μικρὰ κορίτσια καὶ παιδιὰ γιὰ νὰ ποῦν τὰ δικά τοὺς τραγοῖδια. Ἀπογοήτευσις! Εἶπε ὄλα τραγοῦδια πολεμικά, γιὰ τὴν ἐπίθεσι, γιὰ τὴ δόξα καὶ γιὰ τὴ μάχη. Ὁ Πορσε δὲν μποροῦσε βέβαια νὰ λησμονήσῃ διότι ὁ Ἀριστοφάνης ἦτο πρῶτ' ἀπ' ὄλα σατυρικὸς ποιητῆς.

Ὅπως δὴποτε τὸ «Ἀτελιέ» ἔκαμε τὴν τύχη του, ἀφοῦ ἡ «Εἰρήνη» προβλέπεται διότι θὰ ξεπεράσῃ καὶ τὸ «Βολπόνε». Τόσον ἐπικαιρὴ γίνεται ὡς πόθος, μέσα στὴν αἰαισθησία τῶν συγχρόνων μαζῶν. Δὲν εἶχε δίκην ὁ Ἡρόκλειτος. Πολὺ λίγο ἀλλάζουν τὰ πράγματα. ἢ τοῦλάχιστον τὰ ἀνθρώπινα ὄνειρα σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, ἀφοῦ μετὰ δὲ ὀμίση περὶπου χιλιάδες χρόνια, ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος μᾶς φαίνεται σὰν ἓνα ἐπεισόδιο σχεδὸν σημερινό.